SAVONIA
ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

IHAN TUTTU SOITIN – VAI ONKO SITTENKÄÄN?

Johdatus huilunsoiton laajennettuihin soittotekniikoihin

TEKIJÄ Kaisa Kivioja

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Tiivistelmä

Koulutusala Kulttuuriala	
Tutkinto-ohjelma Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä Kaisa Kivioja	
Työn nimi Ihan tuttu soitin – vai onko sittenkään? Johdatus huilunsoiton laajennettuihin soittotekniikoihin	
Päiväys 15.5.2023	Sivumäärä/Liitteet 24/3
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Savonia-ammattikorkeakoulu	

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli syventyä huilunsoiton laajennettuihin soittotekniikoihin ja tuottaa suomenkielistä opetusmateriaalia aiheesta. Materiaalille oli tarve, sillä opinnäytetyön tekijän kokemusten mukaan laajennetut soittotekniikat jäävät helposti eri syistä sivuun huilunsoiton opetuksessa. Saatavilla oleva tieto on hajanaista ja osittain epäselvää, eikä suomenkielistä materiaalia ole saatavilla juuri lainkaan. Opas on tehty helpottamaan erilaisten tekniikoiden sisällyttämistä huilunsoiton opiskeluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Opinnäytetyö on pedagoginen kehittämistyö, jossa perehdyttiin aluksi monipuolisesti erilaisiin huilun soittotekniikoihin kuuntelemalla teoksia, etsimällä tietoa ja opettelemalla niiden soittamista. Opinnäytetyöhön valikoitui sekä helppoja soittotekniikoita aloittelijoille, että vaikeampia edistyneemmille huilisteille. Kirjallisen työn pohjalta koottiin pdf-muotoinen opas ja tehtiin esimerkkivideoita sisältävä materiaalipankki YouTube -kanavalle. Oppaaseen upotettiin suorat linkit videoihin käytännöllisyyden lisäämiseksi. Prosessin loppuvaiheessa oppaan sisältöä kehitettiin muutaman huilistin antaman palautteen pohjalta.

Tuotoksena syntyneiden oppaan ja videopankin suunnittelussa käytettävyys ja muokattavuus olivat jo alusta asti tärkeässä osassa. Opinnäytetyön ulkopuolelle rajautui suuri määrä soittotekniikoita, sillä tekniikoiden valinnassa täytyi ottaa huomioon opinnäytetyön laajuus. Tuotoksen julkaisumuodon ja sitä kautta muokattavuuden ansiosta sisällön lisääminen oppaaseen ja videopankkiin on mahdollista tekniikka kerrallaan myös myöhemmin tulevaisuudessa mahdollisessa jatkokehitystyössä.

Avainsanat

huilu, huilupedagogiikka, musiikki, laajennetut soittotekniikat, soitonoppaat

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS
Abstract

Field of Study Culture	
Degree Programme Degree Programme in Music Pedagogy	
Author Kaisa Kivioja	
Title of Thesis Introduction to Extended Flute Techniques	
Date 15.5.2023	Pages/Appendices 24/3
Client Organisation /Partners Savonia University of Applied Science	

Abstract

The purposes of this thesis were to get to know extended flute techniques better and create teaching material about techniques in Finnish. According to the experiences of the writer of this thesis, extended techniques is not included in flute teaching for various reasons. The available material about techniques is not established and there is almost no material available in Finnish. The aim of the teaching material of this thesis is to facilitate the inclusion of various techniques in studying flute playing as early as possible.

This thesis is a pedagogical development work. The process started by listening to pieces, searching for information about extended techniques and learning to play these techniques. After consideration, both easy playing techniques for beginners and more difficult ones for advanced flutists were selected for the thesis. Teaching material consist of a short book in pdf format and videos uploaded to YouTube. This material was created based on the theory part of the thesis. To make the teaching material easy to use, there are direct links to the videos on the book. At the end of the process, the content of the teaching material was developed based on the feedback given by a few flutists.

Good usability and opportunity to edit later were important parts of the design of the teaching material from the beginning. Several extended techniques were left out of this thesis, because the scope of the thesis had to be taken into consideration when choosing techniques. Thanks to the format of the publication, it is possible to add content to this teaching material later in the future.

Keywords

extended techniques, contemporary music, flute, flute pedagogy, music

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO 6

2 HUILUN SOITTOTEKNIIKKA 8

2.1 Huilun perinteinen soittotekniikka ja laajennetut soittotekniikat 8

2.2 Laajennettujen soittotekniikoiden nimeäminen 8

2.3 Laajennettujen soittotekniikoiden nuotinnus 9

2.4 Laajennetut soittotekniikat pedagogisena työkaluna 9

3 LAAJENNETUT SOITTOTEKNIIKAT 11

3.1 Perkussiiviset tekniikat 11

3.1.1 Key clicks/key slap 11

3.1.2 Tongue ram 11

3.1.3 Pizzicato 12

3.2 Perinteiseen äänenmuodostukseen pohjautuvat tekniikat 12

3.2.1 Glissandot 12

3.2.2 Flutter 13

3.2.3 Whistle tone 13

3.2.4 Multifonit 13

3.2.5 Lauluäänen käyttö soittaessa 14

3.2.6 Shakuhachi 14

3.3 Laajennettujen tekniikoiden soittaminen suukappaleella 15

3.3.1 Perkussiiviset tekniikat 15

3.3.2 Perinteiseen äänenmuodostukseen pohjautuvat tekniikat 15

4 PEDAGOGISEN KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS 17

4.1 Työn tarpeellisuus ja tavoitteet 17

4.2 Käytetyt lähdeaineistot ja toimintatavat 17

4.3 Opinnäytetyöhön valikoituneet tekniikat 18

4.4 Eettiset kysymykset ja luotettavuus 18

4.5 Tuotoksen sisältö 19

4.5.1 Videot 19

4.5.2 Opas 19

4.6 Tuotoksen käytännöllisyys ja ulkoasu 20

4.7 Muokkaus palautteen pohjalta 20

5 POHDINTA 22

LÄHTEET 24

1 JOHDANTO

Osallistuin Norjassa vaihto-opinnoissa ollessani sinfoniettaproduktioon, jossa valmistelimme yhteistyössä säveltäjien kanssa ohjelmiston konserttiin. Ohjelmisto koostui uudemmasta musiikista ja teokset sisälsivät kaikkien instrumenttien osalta hyvin paljon perinteisistä soittotekniikoista poikkeavia tekniikoita. Koko produktio oli minulle merkittävä, sillä sen aikana havahduin siihen, kuinka vähän tiedän huilun laajennetuista soittotekniikoista. Tämä oivallus sysäsi minut tutustumaan uudelleen tuttuun soittimeeni ja tarjosikin riemastuttavia oppimiskokemuksia sekä valtavan määrän motivaatiota opiskeluun. Tässä produktiossa muodostui samalla ensimmäinen kokemukseni miellyttävästä modernista musiikista, jossa erilaiset tekniikat ja efektit loivat kiinnostavan ja upean musiikillisen kokonaisuuden. Huomasin, etteivät kaikki modernit teokset olekaan tunteiden ja sävyjen ääripäästä toiseen heittelyä tai soittajan taitojen esittelyä, kuten olin aikaisemmin ajatellut. Olin soittanut huilua jo 16 vuotta ja opiskelin ammattikorkeakoulussa musiikkia, ennen kuin perehdyin tarkemmin huilun laajennettuihin soittotekniikoihin.

Opinnäytetyöni on pedagoginen kehittämistyö, jonka tuotoksena valmistuu pdf-muotoinen opas valikoiduista huilun laajennetuista soittotekniikoista sekä videoista koostuva materiaalipankki perustamalleni YouTube-kanavalle. YouTubeen julkaistavien videoiden avulla on mahdollista kuunnella ja katsoa esimerkit kaikista oppaassa esittelemistäni tekniikoista. Linkit videoihin lisään oppaaseen jokaisen tekniikan kohdalle erikseen, jotta niitä pääsee kuuntelemaan nopeasti lukemisen yhteydessä.

Aihe tuntuu tärkeältä ja olen varma, että tällaiselle materiaalille on tarvetta. Perinteisen soittotekniikan ohella muut soittotekniikat jäävät helposti huilisteillekin tuntemattomiksi. Laajennetut soittotekniikat ovat tuntuneet aina myös minusta vaikeasti lähestyttäviltä, sillä tietoa ja ohjeita on ollut saatavilla hyvin hajanaisissa paikoissa ja pääsääntöisesti vain englanniksi. Erilaisia soittotekniikoita on välillä haastava ymmärtää kirjallisen kuvauksen perusteella ilman kuunneltavaa esimerkkiä, sillä toisinaan ohjeet ovat monitulkintaisia tai muuten epäselviä.

Lisähaasteita laajennettujen tekniikoiden opetteluun tuovat vakiintumaton nuotinnus sekä epämääräisyydet tekniikoiden nimeämisessä. Nuotinnus ja tekniikoiden nimet voivat yhä olla kielestä, sijainnista tai säveltäjästä riippuen hyvinkin erilaista. Samalla tekniikalla voi olla useita eri nimityksiä ja lisäksi useita erilaisia toteutustapoja.

Soittajalle ohjelmiston valinta voi tuottaa aluksi haasteita, sillä useiden uusien tekniikoiden opettelu voi tuntua valtavan suurelta työltä kerralla tehtäväksi. Tämä on suuri haaste erityisesti silloin, jos opettajat eivät aktiivisesti ohjaa ja auta oppilaita valitsemaan uudempaa musiikkia. Opettajien ammattitaito ei välttämättä aina riitä siihen tai erilaisten soittotekniikoiden hallintaa ei pidetä eri syistä tärkeänä. Tottumattomalle kuulijalle laajennetuista soittotekniikoista muodostuva teos kuulostaa helposti vain kokoelmalta erilaisia outoja ääniä, eikä se musiikillisena kokemuksena välttämättä miellytä.

Olin itse soittanut huilua hyvin pitkään tietämättä, etten ole osannut hyödyntää kaikkea soittimessani olevaa potentiaalia. Olisi tärkeää, että laajennettujen soittotekniikoiden soittaminen kuuluisi kiinteänä osana jo alkeishuilupedagogiikkaan. Hyvin monet moderneista soittotekniikoista nimittäin

sopivat hyvin jo aloittelevan huilistin kanssa soitettavaksi ja lisäksi osaa tekniikoista voidaan käyttää pedagogisena työkaluna perinteisen huilun soittotekniikan opiskelussa.

Oman kokemukseni mukaan lapset ovat hyvin uteliaita kokeilemaan, millaisia erilaisia ääniä huilulla voi tuottaa. Olisi mahtavaa, jos tätä uteliaisuutta vaalittaisi niin, että rohkeus kokeilla outoja ja perinteisestä poikkeavia ääniä säilyisi koko huiluopintojen ajan. On nimittäin niin, että opintojen alusta asti vain perinteistä ohjelmistoa soittavat oppilaat ovat taipuvaisempia välttämään laajennettujen soittotekniikoiden soittamista myös myöhemmin (Del Palazzo 2009, 17).

Olisi tärkeä saada suomenkielistä opetusmateriaalia huilun laajennetuista soittotekniikoista, sillä uskon sen madaltavan huilistien kynnystä tarttua uusiin teoksiin. Opinnäytetyöni tavoitteena on tuottaa sellainen materiaalipankki, jota voisin itsekin käyttää tulevaisuudessa opetustyössäni. Kun laajennettuja soittotekniikoita opettelee vieraskielisestä materiaalista, on pakko huomioida eri kielten fonetiikka. Eri kirjaimet ja tavut äännetään eri tavoin eri kielissä, eikä kaikkia äänteitä ole käytössä kaikissa kielissä. Siksi esimerkiksi kaikki englanninkieliset saatavilla olevat opiskelumateriaalit eivät suoraan sovi käännettäväksi suomen kielelle. Onneksi osa tekniikoista sopii erityisen hyvin suomenkieliselle soittajalle.

Haluan oppia itse soittamaan erilaisia tekniikoita mahdollisimman hyvin. Uskon tämä pedagogisen kehittämistyön tuovan itselleni työkaluja opettamiseen sekä harjoitusta soittamisen sanallistamiseen ja havainnollistamiseen. Niiden avulla tekniikoiden opettaminen tulevaisuudessa on varmasti antoisampaa oppilaiden kannalta. Uskon, että käymällä asioita läpi opetusnäkökulmasta tuottaessani opetusmateriaalia, laajennettujen soittotekniikoiden opettaminen omille oppilaille on helpompaa. Oppaan ja videopankin tarkoitus on helpottaa laajennettujen soittotekniikoiden sisällyttämistä opetukseen ja opiskeluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa huiluopintoja.

Opinnäytetyö toteutetaan tutustumalla huolellisesti ja monipuolisesti laajennetuista soittotekniikoista kertoviin aineistoihin sekä niitä sisältävään musiikkiin. Tämän jälkeen kerätty aineisto rajataan ja jäsennellään kokonaisuuksiksi, jotta sen voi työstää eteenpäin opetusmateriaaliksi. Tärkeä osa opinnäytetyöprosessiani tulee olemaan se, että opettelen itse soittamaan valitsemiani laajennettuja soittotekniikoita. Silloin tiedän tarkemmin, mihin asioihin soittotekniikoiden opettelussa tulee kiinnittää huomiota. Jotta voin tuottaa muitakin hyödyttävän opetusmateriaalin, minun tulee käyttää onnistuneesti tutkimuksellisia taitojani, kuten tiedonhakua ja tiedon käsittelyä, valintojen perustelua sekä asiatyylistä kirjoittamista.

2 HUILUN SOITTOTEKNIIKKA

2.1 Huilun perinteinen soittotekniikka ja laajennetut soittotekniikat

Huilun perinteisen soittotekniikan mukaisessa äänenmuodostuksessa ilmaa puhalletaan huilun puhallusaukkoon niin, että ilmavirta osuu puhallusaukon ulkoreunaan. Ilmavirta halkeaa reunaan osuessaan kahteen suuntaan; ylös pois huilusta ja alas huilun sisään. Huilun sisään muodostunut ilmapatsas värähtelee putkessa ja muodostaa äänen. (Seed & Bennett 2018, 3.) Syntyvän äänen korkeus määräytyy puhallustavan lisäksi sen perusteella, mitä läppiä huilusta on suljettuina sormien avulla. Perinteisessä soittotekniikassa sävelillä on tietyt vakiintuneet sormiotteet.

Tässä opinnäytetyössä syvennyn sellaisiin soittotekniikoihin, jotka eroavat tavalla tai toisella huilun perinteisestä soittotekniikasta. Näistä tekniikoista käytetään suomen kielen puhekielessä usein nimitystä modernit soittotekniikat. Tätä opinnäytetyötä tehdessäni ja lähinnä englanninkieliseen materiaaliin perehtyessäni päädyin kuitenkin käyttämään nimitystä laajennetut soittotekniikat. Käyttämäni nimitys on suora suomennos englanninkielisissä materiaaleissa usein käytettävästä vastineesta (extended techniques). Tämä nimitys on osoittautunut mielestäni hyvin toimivaksi ja kattavaksi, eikä se aiheuta virheellistä mielleyhtymää modernismiin taidesuuntauksena. Samalla se on hyvin ajaton.

Huilun laajennetut soittotekniikat tarkoittavat sellaisia tekniikoita, jotka on kehitelty pidemmälle perinteisestä soittotekniikasta tai rajautuvat kokonaan perinteisen soittotekniikan ulkopuolelle. Ne voivat olla esimerkiksi vaihtoehtoisia tapoja tuottaa äänen värähtelyä tai niiden soittamisessa käytetään epätavallisia artikulaatiotapoja tai sormiotteita. (Delisle 2016, 1.) Tiettävästi perinteisestä soittotekniikasta poikkeavia soittotekniikoita on käytetty 1890-luvulta alkaen, ensimmäisten joukossa mm. frullatoa (Arkoudis 2019, 10–11). Laajennetut soittotekniikat lisäävät huilunsoiton mahdollisuuksia perinteisen soittotekniikan ohella ja nykyään säveltäjät käyttävätkin laajennettuja soittotekniikoita yhä enemmän sävellyksissään.

2.2 Laajennettujen soittotekniikoiden nimeäminen

Suomen kielellä on saatavilla hyvin vähän tietoa erilaisista huilunsoiton tekniikoista. Kun halutaan tuottaa erilaisia ääniä huilulla, mahdollisuudet ovat lähes rajattomat ja jokaiselle huilusta saatavalle äänelle ei siksi luonnollisestikaan ole nimitystä. Jokainen säveltäjä kirjaa nuotteihin parhaaksi katsomallaan tavalla sen, mitä he soittajalta toivovat. Tästä esimerkkinä teos *Treibstoff* (Bauckholt 1995), jossa huilistin tulee soittaa sammakkoääniä (”frog”) säveltäjän kuvaamalla tavalla.

Laajennettuja soittotekniikoita sisältävän musiikin soittamiseen liittyy kuitenkin oman kokemukseni mukaan soittajan pienimuotoinen vapaus toteuttaa nuotteja parhaaksi katsomallaan tavalla. Tämä pätee erityisesti silloin, kun ohjeistus on monitulkintainen tai lopputulos olisi jollain muulla tavalla paremmin tai helpommin toteutettavissa.

Osa tekniikoista ja efekteistä on kuitenkin sen verran yleisesti tunnettuja, että niiden nimitykset ovat esimerkiksi englannin kielessä jokseenkin vakiintuneet. Suomen kielellä näin ei vielä kuitenkaan ole. Koska kaikille tekniikoiden nimille ei ole suomenkielisiä vastineita eikä suoria suomennoksiakaan yleensä käytetä, käytän tässä opinnäytetyössä pääsääntöisesti tekniikoiden englanninkielisiä nimityksiä. Tämä on mielestäni selkeä tapa myös siksi, että usein tekniikat kirjoitetaan myös nuotteihin

englanniksi. Joillekin tekniikoille on useampia nimityksiä ja tällaisissa tapauksissa pyrin mainitsemaan ne kaikki.

Olen jakanut opinnäytetyöhön valitsemani laajennetut soittotekniikat selkeyden vuoksi kahteen eri kategoriaan; perkussiivisiin soittotekniikoihin sekä perinteiseen äänenmuodostukseen pohjautuviin soittotekniikoihin. Perkussiivisilla tekniikoilla (engl. percussive techniques) tarkoitan tässä sellaisia soittotapoja, joiden avulla syntyvät äänet muistuttavat erilaisia lyömäsoittimilla aikaan saatavia ääniä ja jotka muodostetaan ilman perinteistä huilunsoiton äänenmuodostustekniikkaa. Osalla näistä on kuitenkin soiva äänenkorkeus. Tällaisista tekniikoista olen valinnut oppaaseeni mukaan seuraavat tekniikat: key clicks, tongue ram ja pizzicato.

Perinteiseen äänenmuodostustekniikkaan pohjautuvilla soittotekniikoilla tarkoitetaan niitä tekniikoita, joissa perinteinen äänenmuodostustekniikka on mukana sellaisenaan tai sitä on kehitetty vähän pidemmälle uusien äänensävyjen aikaansaamiseksi. Näissä tekniikoissa on hyödynnetty mm. perinteisestä poikkeavia sormiotteita ja artikulaatiotapoja tai niiden toteuttamiseen käytetään vain joitakin huilun osia. Näistä tekniikoista opinnäytetyöhön valikoituivat glissando, frullato, whistle tones, multifonit, laulu- tai puheäänen käyttö soittaessa ja shakuhachi-tekniikka. Lopuksi olen koonnut yhteen vielä sellaiset tekniikat, joita voidaan soittaa pelkkää suukappaletta käyttäen. Tässä yhteydessä kuvaan myös tapoja soveltaa koko huilulla soitettavia tekniikoita suukappaleella soittamiseen.

2.3 Laajennettujen soittotekniikoiden nuotinnus

Tyypillinen käytäntö laajennettuja huilun soittotekniikoita käyttävillä säveltäjillä on kirjata nuotteihin tarkat ohjeet siitä, millaista soittotapaa on tarkoitus käyttää ja miten. Laajennetut soittotekniikat edellyttävät uusia tapoja kirjoittaa nuotteja, mutta koska säveltäjät keksivät itse nuotteihin symboleja tekniikoille, samoilla tekniikoilla voi olla useita eri merkintätapoja ja esitysohjeet voivat olla epäselviä sekä epätarkkoja (Arkoudis 2019, 3). Tästä syystä laajennettujen soittotekniikoiden nuotinnus olisi liian laaja kokonaisuus tässä opinnäytetyössä käsiteltäväksi ja rajautuu siten opinnäytetyöni ulkopuolelle.

Säveltäjästä ja notaatiosta riippuen täydentävät merkinnät on tapana kirjoittaa joko nuottien viereen tai erilliselle sivulle. Esimerkiksi teoksessa *Kalaïs* (Sigurbjörnsson 1976) laajennettuja soittotekniikoita koskevat ohjeet ovat jokaisen tekniikan kohdalla erikseen. Teoksessa *Voice* (Takemitsu 1997) taas on erillinen ohjesivu, josta löytyy tarkemmat ohjeistukset nuottien lukemiseen sekä selitykset nuottien yhteydessä käytettävistä symboleista ja lyhenteistä. Tämä ohjesivu (engl. legend) toimii lukuohjeena nuoteille ja on erityisen selkeä silloin, kun laajennettuja soittotekniikoita on niin paljon, että merkinnät eivät sovi nuottikuvaan tai kun mukana on säveltäjän itse keksimiä efektejä, jotka vaativat tarkemman selityksen.

2.4 Laajennetut soittotekniikat pedagogisena työkaluna

Sen lisäksi, että laajennetuilla soittotekniikoilla voidaan luoda mielenkiintoista musiikkia, useimpia niistä voi käyttää myös pedagogisena apuvälineenä esimerkiksi perinteisen huiluäänen kehittämisessä. Erilaisten tekniikoiden avulla voidaan mm. kehittää ansatsin asentoa ja joustavuutta, hakea

äänen resonanssia ja ydintä sekä opetella ilmavirran nopeuden hallintaa. Erilaisten tekniikoiden soittaminen perinteisen soittotekniikan rinnalla rikkoo lisäksi tylsiä rutiineja, jos oppilas kyllästyy hitaaseen etenemistahtiin. (Del Palazzo 2009.)

Whistle tone -tekniikkaa voidaan käyttää apuna ansatsin oikeanlaisen muodon löytämisessä ja keinona rentouttaa huulet. Lisäksi se auttaa ilmavirran suunnan hahmottamisessa ja sen määrän säätelemisessä; jos onnistuu soittamaan tasaisia whistle tone -ääniä, kykenee luultavammin soittamaan myös perinteisen huiluäänen vakaammin. (Seed & Bennett 2018, 63.) Flutter -tekniikkaa voidaan käyttää tasaisen ilmavirran hakemiseen ja kurkun rentouttamiseen (Rehnström 2021, 30). Parempaa äänenlaatua tai rennompaa kurkunpäätä tavoitellessa voi kokeilla myös lauluäänen käyttöä soittaessa (Rehnström 2021, 29).

3 LAAJENNETUT SOITTOTEKNIIKAT

3.1 Perkussiiviset tekniikat

3.1.1 Key clicks/key slap

Key clicks on perkussiivinen soittotekniikka, jossa ilmaa ei puhalleta huiluun ollenkaan. Ääni muodostetaan napsauttelemalla huilun läppiä voimakkaasti ja syntyvän äänen korkeus määräytyy huilun resonanssin mukaan. (FluteXpansions julkaisuaika tuntematon.) Tämä tarkoittaa sitä, että riippumatta suljettavasta läpästä, syntyvä ääni on korkeudeltaan huilun läpän tai läppien sulkeutumishetken otteen mukainen. Esimerkiksi d1 voidaan soittaa key clicks -tekniikalla siis nostamalla ja laskemalla sitten alas mikä tai mitkä tahansa läpät yhtäaikaisesti muiden sormien pysyessä alhaalla d1-otteen mukaisesti. Riittää siis, että äänen syttyessä sormet muodostavat d1-otteen. Huilun puhallusaukon eriasteinen peittäminen vaikuttaa key clicks -äänien sävelkorkeuteen. Huilun ollessa soittoasennossa ja ainoastaan key clicks -tekniikkaa käyttämällä saadaan soimaan sävelkorkeudet noin oktaavin alueelta.

Key clicks -tekniikalla soittaessa on kuitenkin hyvä huomioida myös äänen kaksiosaisuus, sillä myös läppien avaaminen muodostaa vastaavan äänen huilussa. Tämä voi tehdä peräkkäisten saman korkuisten äänten soittamisesta ongelmallista. (FluteXpansions julkaisuaika tuntematon.)

Key clicks -tekniikka voidaan toteuttaa eri tavoin. Nuoteissa voi esimerkiksi olla merkittyinä tarkat äänenkorkeudet ja rytmit, jotka soittajan toivotaan toteuttavan. Tästä esimerkkinä huilustemma teoksesta *Treibstoff* (Bauckholt 1995). Toinen vaihtoehto on, että soittajan toivotaan naputtavan läppiä vapaavalintaisesti ja vapaassa rytmissä tietyn aikaa. Tällaisesta soittotavasta löytyy esimerkki teoksesta *Kalaïs* (Sigurbjörnsson1976). Key clicks -tekniikka on mahdollista yhdistää myös erilaisiin äänenmuodostustapoihin, kuten perinteiseen äänenmuodostukseen tai puhallusaukon yli puhaltamiseen. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa ilma muodostaa tavallisen huiluäänen sijaan humisevan äänen huilussa. Jos avattavia ja suljettavia läppiä ei ole erikseen nuottiin merkitty, soittaja voi kokeilla, millä otteilla huilusta saa omaa musiikillista näkemystä parhaiten tukevan äänen. Hieman erilaista ääntä voi kokeilla eri sormiotteiden lisäksi myös peittämällä suulla koko puhallusaukon tai osan siitä.

3.1.2 Tongue ram

Tongue ram tunnetaan myös nimellä tongue stop. Sitä soittaessa suukappaleen puhallusaukko on suljettuna eli käännettynä sisään päin niin, että huulet peittävät puhallusaukon kokonaan. Ontto poksahtava ääni syntyy, kun huilun sisään puhallettaessa kieli siirretään nopeasti eteenpäin huulten väliin tai puhallusaukon yläreunaan niin, että se pysäyttää ilmavirran yhtäkkiä (FluteXpansions julkaisuaika tuntematon). Liikkeen tulee olla erittäin nopea ja kielen estää ilman pääsy huiluun kokonaan äänen syttymishetkellä. Äänen korkeutta voidaan muuttaa sormiotteilla perinteisen soittotekniikan periaatteen mukaisesti, mutta ääni soi suuren septimin verran alempana kuin perinteisellä soittotekniikalla ja sormiotteilla soitettuna (Arkoudis 2019, 51–52). Yksiviivaisen e:n sormiotteella soitettu tongue ram soi siis pienen f:n korkeudelta. Tongue ram -tekniikalla eri säveliä voidaan soittaa perinteisten otteiden mukaan noin oktaavin alueelta ulottuen äänialalla pieni h-cis2.

Ilmavirran määrää ja kielen paikkaa huulten välissä vaihtelemalla voidaan muuttaa äänen selkeyttä ja tiiviyttä. Kielen paikan voi siirtää myös kitalakeen (FluteXpansions julkaisuaika tuntematon). Tällöin ilmavirta ja kieli liikkuvat samalla tavalla kuin lausuessa nopeasti ”hyd” erittäin terävällä d-kirjaimella (Mäkilä & Talvitie 2015, 109). Tätä tavua käytettäessä ja kielen osuessa kitalakeen, tongue ram voidaan soittaa myös sisäänhengitysilmalla. Tätä sisäänhengitysilmalla soitettavaa tekniikkaa käytetään *Huvipuistossa* -sarjan kolmannessa osassa *Peilitalossa* (Pitkänen 2016, 61).

3.1.3 Pizzicato

Pizzicato eli tongue slap on perkussiivinen tekniikka, joka muistuttaa nimensä mukaisesti jousisoittimien pizzicatoääntä. Se voidaan soittaa huilulla kahdella eri tavalla; kielipizzicatona tai huulipizzicatona. Kielipizzicato muodostetaan artikuloimalla voimakkaasti ”T” niin, että kielen liike alkaa kitalaesta tai vaihtoehtoisesti huulten välistä. Huulipizzicato taas soitetaan puristamalla huulet yhteen ja päästämällä sitten suussa oleva ilma räjähtävällä nopeudella huulten välistä ulos. (Arkoudis 2019, 52; Streitova 2021, 128–129.)

Pizzicato-tekniikassa ei muiden perkussiivisten tekniikoiden tapaan muodostu huilun perinteistä ääntä ollenkaan, jolloin käytettävissä ovat sävelet noin yhden oktaavin alueelta. Jos kurkku on suljettuna pizzicaton soittamisen ajan ja ääni syttyy vain suussa olevan ilman päästessä ulos, tuloksena on kuiva ja korkea ääni, kun taas ilman päästessä kulkemaan vapaasti syntyy ilmavampi ääni, jossa ylemmät osasävelet soivat rikkaammin (Rees 2013).

3.2 Perinteiseen äänenmuodostukseen pohjautuvat tekniikat

3.2.1 Glissandot

Glissando tarkoittaa saumatonta siirtymää sävelestä toiseen (Arkoudis 2019, 40). Huilulla se on mahdollista tehdä joko liu’uttamalla sormia läpillä tai muuttamalla huulilla sitä, kuinka suuri osa puhallusaukosta on peitettynä (engl. note bending/pitch bending). Usein näitä molempia tapoja käytetään kuitenkin samanaikaisesti. (FluteXpansioins julkaisuaika tuntematon.) Sormien avulla soitettava glissando onnistuu avoläppäisellä huilulla, jolloin sormia voi liu’uttaa läpillä ensin pois reiän päältä. Kun läpän päästää vasta tämän jälkeen nousemaan hitaasti, äänen korkeus nousee vähitellen. Pitkä ja hidas sormilla tehtävä glissando löytyy esimerkiksi teoksesta *Kalaïs* (Sigurbjörnsson 1976). Saman voi tehdä päinvastoin, kun haluaa soittaa alaspäin laskevan glissandon. Sormilla tehtävien glissandojen haastavuus kuitenkin vaihtelee riippuen soitettavista sävelistä ja niiden sormiotteista.

Note bending -tekniikka toimii lyhyissä glissandoissa, sillä sen avulla voidaan laskea tai nostaa sävelen korkeutta noin suurella sekunnilla. Riippuen kuitenkin soitettavasta sävelestä ja soittajasta, note bending voi olla laajempikin. Note bending tehdään avaamalla tai sulkemalla huilun puhallusaukkoa huulten avulla, muuttamalla suuontelon tilavuutta eri vokaalien tapaan, muokkaamalla ansatsin kokoa ja mahdollisesti kiertämällä huilua vähän ulos- tai sisäänpäin. (fluteXpansions julkaisuaika tuntematon.) Huulten asentoa ja rentoutta muuttamalla ilmavirtaa voi ohjata ylös huilun yli, jolloin äänen korkeus nousee ja alas huiluun, jolloin äänen korkeus laskee (ARTIS MUSIC 2013).

Huilulla ei sen ominaisuuksiensa vuoksi pysty soittamaan nopeita, saumattomia ja pitkiä glissandoja, kuten esimerkiksi jousisoittimilla (Brame 2020). Tästä syystä kolmas vakiintunut tapa soittaa nuotteihin merkitty glissando on soittaa kaikki sävelet kromaattisesti lähtösävelestä päätössäveleen (Arkoudis 2019). Umpiläppäistä huilua käytettäessä tämä on käytännössä ainoa toimiva tapa soittaa pitkät glissandot.

3.2.2 Flutter

Flutter-tekniikalla on useita eri kieliin pohjautuvia nimityksiä; fluttertongue, flutterzung ja frullato. Se soitetaan tärisyttämällä kielen kärkeä kitalaessa käyttämällä konsonanttia ”r”. Tuloksena on saman äänen niin nopea toisto, että se muistuttaa tremoloa. Vastaava äänne voidaan tehdä myös kielen takaosalla, jolloin nimitys on englanniksi glottal flutter tonguing. (Arkoudis 2019, 10.) Tämä kielen takaosalla muodostettu flutter, suomen kielessä tutummin ”kurkku-r”, voi olla nimeltään myös gutteral/uvular flutter.

Kielen kärjellä soitettava flutter sopii hyvin suomalaiseen suuhun, sillä siinä käytettävä äänne äännetään täysin samalla tavalla kuin r-kirjain suomen kielen aakkosissa. Kun flutteria soitetaan kielen takaosalla, kielen pää jää vapaaksi, jolloin tekniikka on mahdollista yhdistää perinteiseen artikulaatioon (Dick 1989, 136). Tällöin flutter-tekniikalla voi soittaa nopeampiakin rytmikuvioita irrotellen äänet toisistaan. Flutter voidaan soittaa kaikkia sävelkorkeuksia kaikista rekisteristä. Esimerkiksi Dutilleux’n sonatiinissa huilulle ja pianolle (Dutilleux julkaisuaika tuntematon), osassa Animé, flutter-tekniikkaa tarjotaan käytettäväksi nopean kielityksen sijasta.

3.2.3 Whistle tone

Whistle tone -tekniikan toinen yleisesti käytössä oleva nimitys on whisper tone. Suomen kielessä sitä kutsutaan toisinaan vihellysääneksi ja se on nimensä mukaisesti vihellysääntä muistuttava ääni. Whistle tonet ovat äänten yksittäisiä osasäveliä, joita voidaan soittaa ensimmäisen ja kolmannen oktaavin sormiotteilla (Arkoudis 2019, 38). Niitä soitetaan muodostamalla huulilla pyöreä puhallusaukko ja puhalletaan erittäin kevyesti (Seed & Bennett 2018, 63). Puhallus on niin kevyt, että perinteistä huiluääntä ei synny.

Whistle tone -tekniikalla soittaessa on tärkeä pitää huolta siitä, että puhallettaessa ilmavirta on tasainen ja liikkuu hyvin alhaisella paineella (fluteXpansions julkaisuaika tuntematon). Niiden sävelkorkeutta voi muuttaa puhalluksen ja ansatsin avulla yläsävelsarjan mukaisesti, vaikka sormiote pysyisi samana. Yhdellä sormiotteella voi soittaa otteesta riippuen 5–14 eri säveltä (Arkoudis 2019, 39). Whistle tone -tekniikkaa voi käyttää melodioiden soittamiseen, kuten teoksessa *Kalaïs* (Sigurbjörnsson 1976). Vaihtoehtoisesti säveltäjä voi jättää whistle tone -tekniikalla tuotettavien äänten korkeudet soittajan päätettäväksi.

3.2.4 Multifonit

Perinteisessä soittotekniikassa huilulla soitetaan kerrallaan vain yhtä säveltä. Multifoni-tekniikalla voidaan kuitenkin saada soimaan kaksi tai useampia sävelkorkeuksia samanaikaisesti (Dick 1989, 83). Multifoneja voidaan soittaa sekä perinteisillä että niistä poikkeavilla sormiotteilla ja yleensä nuotteihin onkin kirjattu tarkasti säveltäjän toivomat otteet. Muun muassa John Heiss on listannut

artikkeliinsa The Flute: New Sounds (1972, 158) intonaation ja soittamisen helppouden kannalta hyväksi havaitsemiaan esimerkkejä multifoneista. Myös Robert Dickin kirjasta The Other Flute – A Performance Manual Of Contemporary Techniques (1989, 90–125) löytyy hänen kokoamansa suuri määrä multifonien otteita. Valikoima on valtava, sillä multifoni-tekniikalla voidaan soittaa myös mikrointervalleja.

Multifoneja soittaessa ansatsi on hyvin samanlainen kuin yläsävelsarjojen ääniä soitettaessa. Puhallusilma kuitenkin kohdistetaan niin, että saadaan soimaan useampi ääni samanaikaisesti. Ilman kohdistaminen tarkoittaa usein sitä, että ansatsia joutuu muuttamaan hieman suuremmaksi. (Dick 1989, 83.) Harjoitellessa on hyvä tiedostaa, että osa multifoneista soi parhaiten tai ainoastaan tietyissä dynamiikoissa (Pijper 2016, 56).

Multifonien vaikeusaste vaihtelee hyvin paljon. Haasteita voi aiheuttaa eri multifonien soittaminen peräkkäin, sillä jokaisessa sopiva puhalluskulma ja puhalluksen oikea voimakkuus vaihtelevat. Osa multifoneista on kuitenkin niin helppoja soitettavia, että ei tarvitse olla kovinkaan edistynyt huilisti soittaakseen niitä. Helposta multifonista löytyy esimerkki *Huvipuistossa* -sarjasta (Pitkänen 2016, 61), jonka toisessa osassa *Kirpeä hattara* käytetään multifonia perinteisellä d3-otteella.

3.2.5 Lauluäänen käyttö soittaessa

Perinteisellä soittotekniikalla soittaessa on mahdollista käyttää samaan aikaan myös lauluääntä. Lauluäänen korkeutta ja laulettavaa vokaalia voi muuttaa riippumatta siitä, mitä huilulla soitetaan. Kun lauluäänen ja huiluäänen korkeus ovat lähellä toisiaan, muodostuvat äänet aiheuttavat tärisevän yhteissoinnin, joka voi olla hankala ylläpitää. (Dick 1989,143.) On mahdollista lopettaa ja aloittaa laulaminen ja soittaminen eriaikaisesti sekä soittaa samoja tai eri säveliä lauluäänen kanssa. Joskus on tarpeen muuttaa laulettava ääni eri oktaaviin nuoteista poiketen, jos se ei sovi soittajan äänialalle.

Huiluteoksissa voidaan käyttää nykyään myös sanoja, lauseita tai erilaisia äänteitä, jotka soittajan tulee toteuttaa joko soittimensa kanssa tai ilman soitinta. Tällöin nuoteissa voi olla tarkempia merkintöjä tavasta, jolla ääntä käytetään eri tilanteissa. Huilusooloteos Voice (Takemitsu 1997) on tästä hyvä esimerkki. Laulu- ja puheääntä voi tuottaa huilun sisään myös niin, että puhallusaukko on suljettu huulilla. Syntyvän äänen sointi on erilainen, kun se kaikuu soittimen sisällä.

3.2.6 Shakuhachi

Shakuhachi-tyylinen huilunsoittotekniikka jäljittelee japanilaisen shakuhachihuilun ääntä. Tämä soittotekniikka perustuu siihen, että huilusta poistetaan suukappale ja puhallusaukkona toimii runko-osan se päätyaukko, joka yleensä liitetään suukappaleeseen. Jalkaosa jätetään paikalleen huiluun. Huilu pidetään pystyasennossa kehon etupuolella ja sormien paikat ovat samat, kuin perinteisessä huilun soittotavassa. Koska suukappale on poistettu, äänet soivat eri korkeuksilta ja eri suhteissa toisiinsa verrattuna kaikista osista koottuun huiluun. Puhallustekniikka ja ansatsi eroavat hieman perinteisestä, sillä puhallusaukkona toimiva pääty on suurempi, kuin suukappaleen puhallusaukko.

Huilu asetetaan paikalleen pystysuorassa niin, että puhallusaukkona toimivan putken reuna tulee alahuulen alapuolelle. Alahuuli peittää suuren osan aukosta, jolloin huulten ja ansatsin tulee olla rentoina. (Seed & Bennett 2018, 47.) Vaikka puhallustekniikka ei poikkea paljoa perinteisestä, ansatsin tulee olla rento johtuen puhallusaukon pyöreästä muodosta. Kokeilemalla huilun eri kallistuskulmia, muuttamalla puhalluksen suuntaa ja nopeutta sekä ansatsin kokoa ja muotoa, paras mahdollinen resonanssi äänille löytyy. Schakuhachi-tekniikkaa voidaan käyttää työkaluna ansatsin hallinnan harjoittelussa (Seed & Bennett 2018, 47). Tätä tekniikkaa tarvitaan kuitenkin esimerkiksi soolohuiluteoksessa *Kalaïs* (Sigurbjörnsson 1976).

3.3 Laajennettujen tekniikoiden soittaminen suukappaleella

3.3.1 Perkussiiviset tekniikat

Tongue ram ja pizzicato toimivat pelkällä suukappaleella soitettuna ihan samalla tavalla kuin koko huilullakin. Näiden lisäksi suukappaleella voidaan soittaa muutamia muitakin perkussiivisia tekniikoita. Teos *Seafloor Dawn Chorus* for Ensemble Recherche (Tjøgersen 2018) sisältää huilustemman, joka soitetaan alusta tahtiin 46 asti pelkällä suukappaleella. Tässä katkelmassa suukappaleella soitetaan mm. seuraavia perkussiivisia tekniikoita; tongue ram sisäänhengitysilmalla, tongue slap eli pizzicato ja lyönti suukappaleen päähän (engl. hit end of mouthpiece with hand).

Lyönti suukappaleen päähän on efekti, jossa ääni muodostetaan lyömällä kevyesti oikealla avonaisella kämmenellä suukappaleen päähän niin, että huilun putki sulkeutuu hetkeksi kokonaan. Ääni syntyy samalla periaatteella kuin key clickseissä, mutta tässä kämmen hoitaa sukeutuvan läpän tehtävän.

3.3.2 Perinteiseen äänenmuodostukseen pohjautuvat tekniikat

Kun on kyse huilun laajennetuista soittotekniikoista, yksi kaikkein helpoimmista on pelkällä suukappaleella soittaminen oikeaa kättä apuna käyttäen. Puhallustekniikka suukappaleeseen on silloin täysin perinteinen, mutta äänen korkeutta muutetaan liikuttamalla oikean käden sormea suukappaleen sisällä sen avoimesta päädystä (Mäkilä & Talvitie 2015, 109). Mitä syvemmälle sisään sormen työntää, sitä matalampi ääni huilusta syntyy. Ulos vedettäessä äänen korkeus nousee. Tätä voidaan hyödyntää erityisen hyvin glissandoissa, joista saadaan helposti nopeita, ehjiä ja tasaisia niin nousevissa kuin laskevissakin kuviossa.

Samalla tekniikalla voidaan soittaa erikorkuisia ääniä siirtämällä sormea eri kohtiin putkessa, mutta pysäyttämällä se aina paikalleen äänen soittamisen ajaksi (Mäkilä & Talvitie 2015, 109). Tällä tavoin voidaan soittaa ääniä soittajan sormen paksuudesta ja pituudesta riippuen noin suuren terssin alueelta. Erillisillä äänillä soitettaessa kelvollisen vireen ja sävelaskeleiden laajuuksien säätely voi olla haastavaa, mutta harjoittelu pakottaa soittajan kuuntelemaan tarkasti omaa soittoaan. Helpompi versio tästä on sellainen, missä käytettävissä on kaksi eri ääntä; ääni, joka syntyy, kun putken pää on kokonaan auki, sekä toinen ääni, joka syntyy, kun putken pää suljetaan kokonaan oikealla kämmenellä (Mäkilä & Talvitie 2015, 109). Erinomaisia esimerkkejä suukappaleella soitettavista teoksista aloitteleville huilisteille ovat J. P. Lehdon *Tuulen koti* ja *Pohdiskelua* (Mäkilä & Talvitie 2015, 74).

Suukappaleella soittamiseen voi soveltaa hyvin muitakin soittotekniikoita, kuten note bending-whistle tone- ja flutter-tekniikoita. Lauluäänen käyttö soittaessa sujuu suukappaleella yhtä hyvin kuin koko huilullakin, vaikka huiluäänen sävelkorkeuksia on suukappaleen kanssa soitettaessa käytössä hyvin rajallisesti. Jopa shakuhachi-tekniikkaa voi soveltaa suukappaleelle käyttämällä runko-osaan liitettävää päätyä puhallusaukkona. Silloin eri äänenkorkeuksia voi soittaa ylipuhaltamalla ja peittämällä etusormella varsinaista puhallusaukkoa.

4 PEDAGOGISEN KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS

4.1 Työn tarpeellisuus ja tavoitteet

Vaihto-opiskelujaksoni aikana Norjassa toteutuneen produktion yhteydessä opettelin nopealla aikataululla paljon uusia huilun soittotekniikoita ja efektejä. Silloin ymmärsin, että vaatii todella paljon aikaa etsiä eri lähteistä tietoa niistä, sekä löytää ohjeita harjoitteluun ja soittamiseen. Joidenkin tekniikoiden kohdalla oli vaikea ymmärtää kirjallisista ohjeista, millaista ääntä tulisi edes tavoitella. Silloinen opettajani hallitsi useimmat laajennetuista soittotekniikoista, joten sain soittotunneilta paljon apua meneillään olevaan produktioon ja samalla myös tähän pedagogiseen opinnäytetyöhön. Suuren työmäärän äärellä toivoin kuitenkin, että olisin tehnyt osan tästä työstä jo aikaisemmin huilun perinteisen soittotekniikan harjoittelun ohella. Tämä kokemus synnytti ajatuksen materiaalin tarpeellisuudesta sellaisessa muodossa, että ohjeiden tukena olisi mahdollisuus kuunnella soittoesimerkkejä.

Suomenkieliselle oppimateriaalille on tarve myös siitä syystä, että ohjeistukset kirjoitetaan aina sopimaan käytettävän kielen fonetiikkaan. Esimerkiksi englanninkielisessä materiaalissa flutter tarvitsee suomenkieliseen verrattuna huomattavasti kattavamman kuvailun, sillä englannin kieleen ei kuulu vastaavanlaista äännettä. Samankaltaisia eroavaisuuksia voi olla esimerkiksi pizzicato- tai tongue ram-tekniikoiden yhteydessä. Osassa laajennetuissa tekniikoissa saatetaan käyttää esimerkiksi vokaaleja kuvaamaan haluttua lopputulosta ja koska vokaalien ääntämys on erilainen eri kielissä, voi lopputulos ollakin toivotusta poikkeava. Tällaista voi tapahtua esimerkiksi lauluäänen käytön yhteydessä.

Oman kokemukseni mukaan laajennettujen soittotekniikoiden soittaminen on ollut hyvin irrallinen osa huilunsoiton perinteisestä opetuksesta. Laajennettujen soittotekniikoiden opettelu jatkuvasti huilunsoiton opiskeluaikana voisi madaltaa kynnystä tarttua niitä sisältäviin kappaleisiin, kun kerralla tehtävä työmäärä siten pienenee. Lisäksi laajennettujen soittotekniikoiden soittamisesta on hyötyä myös perinteisen soittotekniikan kehittämisessä, kuten luvussa 2.1 on kuvattu.

Pedagogisen kehittämistyöni tavoitteena oli perehtyä laajennettuihin soittotekniikoihin ja koota käyttäjäystävällinen ja monipuolinen suomenkielinen opetusmateriaali tekniikoista. Halusin tuotoksena syntyneistä oppaasta ja videopankista mahdollisimman selkeän ja helposti ymmärrettävän kokonaisuuden, joka helpottaisi laajennettujen soittotekniikoiden sisällyttämistä huiluopintoihin jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Henkilökohtaisena tavoitteenani oli myös kehittää taitojani pedagogina oppimalla itse uusia soittotekniikoita ja opettelemalla sanallistamaan olennaisimpia asioita laajennettujen soittotekniikoiden soittamisesta.

4.2 Käytetyt lähdeaineistot ja toimintatavat

Koin saavani erityisen paljon tietoa ja ohjausta vaihto-opiskelujakson aikana silloiselta opettajaltani sekä säveltäjiltä, joiden kanssa työskentelimme. Erilaisiin tekniikoihin tutustuminen jatkui opinnäytetyön ja laajennettuja soittotekniikoita sisältävän B-tutkinto-ohjelmistoni parissa Norjasta palaamisen jälkeen. Kuuntelin paljon laajennettuja soittotekniikoita sisältävää musiikkia ja pohdin rajausta opinnäytetyöhöni. Lopuksi valitsin oppaaseen tulevien tekniikoiden määrän niin, että laajuus olisi hyvin

hallittavissa ja opinnäytetyöhön sopiva, mutta mahdollisimman monipuolinen. Olen koko opinnäytetyöprosessin ajan harjoitellut aktiivisesti yksittäisten tekniikoiden soittamista, sekä pohtinut, millaisia ohjeita niiden soittamiseen itse antaisin. Samalla olen kiinnittänyt huomiota siihen, millaisia oivalluksia olen itse tehnyt opetellessa tekniikoita. Olen myös soittanut teoksia, joissa laajennettuja tekniikoita käytetään.

Oman soittokokemukseni ja teosten kuuntelemisen lisäksi olen tutustunut laajalti saatavilla olevaan laajennettuja soittotekniikoita sisältävään nuottimateriaaliin. Välillä nuottien löytäminen oli haastavaa, sillä kaikkien uusien teosten nuotteja ei vielä ollut saatavilla kirjastoista tai internetistä. Yritin saada käsiini myös mahdollisimman paljon oppaita ja opetusmateriaalia laajennetuista soittotekniikoista, jotta pystyisin laajentamaan osaamistani. Pääsääntöisesti olen kerännyt tietoni erilaisista internetlähteistä, sillä painettua materiaalia on rajallisesti saatavilla. Olen käyttänyt lähteinä ammattilaisten blogeja ja nettisivuja, artikkeleita, e-kirjoja sekä opintojen lopputöitä.

4.3 Opinnäytetyöhön valikoituneet tekniikat

Halusin sisällyttää opinnäytetyöhöni mukaan sekä helppoja tekniikoita huiluopintojen alussa olevalle huilistille, että huomattavasti haastavampia tekniikoita edistyneemmälle huilistille. Valitsin mukaan monipuolisesti erilaisia tekniikoita, joita käytetään teoksissa yleensä ilman tarkkaa kuvailua tekniikan toteuttamisesta. Mukaan valitut tekniikat ovat siis sellaisia, joita säveltäjät yleensä olettavat soittajan jo ainakin osittain osaavan. Huilun laajennettuja soittotekniikoita on valtavasti ja koska minun täytyi ottaa huomioon opinnäytetyön laajuus, suuri määrä soittotekniikoita rajautui opinnäytetyön ulkopuolelle. Tämän vuoksi opinnäytetyön nimi on johdatus huilunsoiton laajennettuihin soittotekniikoihin.

Ulkopuolelle rajautuvat muun muassa harvinaisimmat tekniikat sekä sellaiset, joilla on runsaasti erilaisia toteutustapoja ja variaatioita. Tällaisten tekniikoiden kohdalla säveltäjän on joka tapauksessa kuvattava tekniikka ja sen toteutus tarkemmin nuottien yhteyteen, jotta soittajan on mahdollista ymmärtää ja toteuttaa ne. Tästä syystä näihin tekniikoihin syventyminen opinnäytetyössä ei tuntunut tarpeelliselta. Opinnäytetyön tuotoksena syntyneelle materiaalille on käyttöä sitä vastoin sellaisissa tilanteissa, kun käsillä olevan teoksen nuoteissa pyydetään soittamaan esimerkiksi pizzicato- tai whistle tone -tekniikoita ilman tarkempaa selitystä toteutustavasta.

4.4 Eettiset kysymykset ja luotettavuus

Olen soittanut itse kaikki videoiden esimerkit sekä järjestin videoiden kuvaamisen itse. Videoiden sekä oppaan käyttöoikeudet pidän itselläni. Oppaassa on käytetty Canva-ohjelman tarjoamia ja sen avulla muokkaamiani graafisia kuvioita, joiden käyttöoikeudet sallivat kuvien käyttämisen vapaasti. Käyttö on vapaata sekä henkilökohtaisessa että kaupallisessa käyttötarkoituksessa, joten jos haluaisin tulevaisuudessa kaupallistaa oppaan, ongelmia ei aiheutuisi tältä osin. Videoilla soittamani lyhyen ja yksinkertaisen melodiakatkelman olen säveltänyt itse, sillä en halunnut käyttää tekijänoikeuksien alaista materiaalia videoissa.

Olen pyrkinyt noudattamaan hyviä lähdeviitekäytänteitä opinnäytetyötä tehdessäni ja raportoinut käyttämäni lähteet Savonian raportointiohjeen mukaisesti. Käyttämissäni lähteissä tieto oli pääosin yhdenmukaista ja laajennettuja soittotekniikoita sisältävien teosten soivat tallenteet tukivat tätä tietoa. Opinnäytetyön ja tuottamani opetusmateriaalin luotettavuutta parantaa se, että olen pyrkinyt

varmistamaan käyttämieni lähteiden luotettavuuden ja vertaillut eri lähteissä esiintyvää tietoa toisiinsa sekä säveltäjiltä, opettajiltani ja muilta ammattihuilisteilta saamaani tietoon. Olen myös kokeillut löytämieni ohjeiden toimivuuden käytännössä soittamalla tekniikoita itse ja kuuntelemalla muiden huilistien soittamia nauhoituksia teoksista. Olen kokenut oman harjoittelun seurauksena syntyneiden oivallusten sekä muiden huilistien kanssa yhdessä soittamisen ja keskustelun lisänneen tuotoksena syntyneen opetusmateriaalin luotettavuutta.

4.5 Tuotoksen sisältö

4.5.1 Videot

Videoiden tarkoitus on tukea kirjallista kuvausta laajennetuista soittotekniikoista, jotta laajennettuihin soittotekniikoihin perehtyvän olisi helpompi hahmottaa miltä tekniikat oikeasti kuulostavat. Videoiden sisältöä suunnitellessa päätin sisällyttää samassa sävellajissa toistuvan yksinkertaisen melodian kaikkiin niihin videoihin, joihin se on soittotekniikan puolesta mahdollista. Toistuva melodia helpottaa hahmottamaan, miltä eri tekniikat kuulostavat suhteessa toisiinsa. Tämä on merkittävää siksi, että osassa tekniikoista soiva sävelkorkeus on eri kuin perinteisellä soittotekniikalla soitettuna. Shakuhachi-tekniikalla soitettaessa tuttu melodia muuttuu täysin erilaiseksi, sillä myös melodian sävelten väliset suhteet eroavat perinteisestä merkittävästi.

Videoihin olen sisällyttänyt tekniikoiden soittamisen kaikki eri tavat, mikäli niitä on useampia. Osassa havainnollistan myös ilman huilua, miten ääni saadaan aikaiseksi. Tästä esimerkkinä flutter, jossa tärisevän äänen voi tehdä joko kielen kärjellä tai takaosalla. Kuvasin videon myös suukappaleella soittamisesta, vaikka käytin siinä suurimmaksi osaksi samoja tekniikoita, kuin muillakin videoilla. Videon tarkoituksena on herätellä lukija huomaamaan, kuinka paljon pelkällä suukappaleella voi toteuttaa erilaisia tekniikoita.

Videoita kuvatessani olen joutunut huomioimaan käytettävissä olevat resurssit ja tekniikan. Tämä tarkoittaa sitä, että ilman ammattilaisen apua ja ammattimaista äänentallennustekniikkaa olen joutunut tekemään myönnytyksiä esimerkiksi kuvan- ja äänenlaadun suhteen. Halusin lisäksi videoihin sellaisen kuvakulman, ettei soittaja ole tunnistettavissa. Tämä toi hieman haasteita videoiden kuvakulmien rajaukseen, minkä vuoksi koko huilu ei näy kaikissa videoissa. Kuvakulma on valittu aina sen mukaan, mikä on mielestäni olennaisinta kyseisen tekniikan toteuttamisessa.

4.5.2 Opas

Kirjoittamassani oppaassa ei käydä läpi perinteistä huilun soittotekniikkaa, vaikka useiden tekniikoiden soittaminen vaatiikin sen hallintaa. Päädyin rajaamaan perinteisen soittotekniikan kuvaamisen oppaan ulkopuolelle, jotta on mahdollista käsitellä enemmän ja monipuolisemmin laajennettuja soittotekniikoita. Oletan siis, että oppaan lukija hallitsee perinteisen soittotekniikan perusteet. Oppaan ohjeistukset on kirjoitettu selkeiksi ja yksinkertaisiksi, jotta sitä on tarpeeksi helppo ja nopea lukea soitonharjoittelun lomassa. Se on tarkoitettu huilistien käyttöön, eikä se sisällä kaiken kattavaa tietoa esimerkiksi säveltämiseen. Opinnäytetyöni teoreettisessa viitekehyksessä kuvataan laajennettuja soittotekniikoita tarkemmin teoreettisesta näkökulmasta, muun muassa niiden ominaispiirteitä ja käytettävyyttä.

Halusin lisätä oppaan alkuun esipuheen, jossa on lyhyt ohjeistus oppaan käytöstä, jotta käyttäjä voisi hyötyä siitä mahdollisimman paljon. Mielestäni tämä on olennaista, sillä jos oppaan käyttäjäksi päätyy lukematta koko opinnäytetyötäni, ei välttämättä huomaa videopankin olevan osa materiaalia. Vaikka opasta voi käyttää myös ilman mahdollisuutta katsoa videoita, videot ovat kuitenkin olennainen osa opetusmateriaalia.

4.6 Tuotoksen käytännöllisyys ja ulkoasu

Kun huomasin, että suomenkieliselle laajennetuista soittotekniikoista kertovalle oppaalle on tarve, olin heti sitä mieltä, että siihen tulisi kuulua myös mahdollisuus kuunnella esimerkkejä. Päädyin lopulta sähköisessä muodossa olevaan oppaaseen, jotta soittamieni esimerkkien kuuntelu mahdollistuisi nopeasti oppaaseen upotettujen linkkien kautta. Linkit toimivat pdf-lukijalla luettaessa, jos internetyhteys on käytettävissä. Olen kuvannut jokaisesta soittotekniikasta erikseen lyhyen videokatkelman, jonka tarkoituksena on havainnollistaa tekniikan soittotapaa sekä kuulokuvaa. Nämä videot on julkaistu tätä tarkoitusta varten perustetulle YouTube-kanavalleni. Videoiden yksityisyysasetukset on asetettu sellaisiksi, että niitä pääsee katselemaan vain suoralla linkillä.

Oppaan visuaalisen ilmeen suunnittelin itse Canva-sivustolla. Ideanani oli saada sivut toimimaan myös niin, että ne voi halutessaan tulostaa fyysiseksi lehtiseksi tai koota julisteiksi seinälle. Värit ja muodot oppaaseen valikoituivat henkilökohtaisten mieltymysteni mukaan. Halusin kuitenkin varmistaa, että opas olisi selkeä ja helposti luettava myös visuaalisesta näkökulmasta. Lisäsin oppaaseen linkit upotettuina, jolloin juuri oikea YouTube-video avautuu suoraan painettaessa alleviivattua soittotekniikan nimeä. Näin vältyin siltä, että jokaiselle sivulle olisi tullut näkyviin ylimääräinen www-alkuinen internetosoite. Tulin siihen tulokseen, että sähköistä opasta käytettäessä tämä olisi paras ja nopein käyttötapa sekä lisäksi visuaalisesti selkein ratkaisu.

Opas on tallennettu Google Drive-palveluun pdf-muodossa. Linkki oppaaseen on tämän opinnäytetyön liitteenä (Liite 1). Päädyin lataamaan oppaan pilvitallennustilaan siitä syystä, että palvelusta sen voi ladata käytettävälle laitteelle ilman, että joutuu lataamaan koko opinnäytetyön. Tämä helpottaa oppaan ottamista käyttöön opetus- ja opiskelutarkoituksessa. Valmistunut opas on myös tämän opinnäytetyön liitteenä (Liite 2), mutta koska liitteenä olevan oppaan linkit eivät teknisistä syistä toimi, luettelo YouTube-videoiden linkeistä on opinnäytetyössä vielä omana liitteenään (Liite 3).

Opinnäytetyön työnimi *Ihan tuttu soitin – vai onko sittenkään?* kuvasti omia ajatuksiani välttelystä inspiraation syttymiseen laajennettujen soittotekniikoiden ja opinnäytetyöni parissa. Nimi tuntui sopivalta vielä opinnäytetyön valmistuessakin ja valikoitui lopulta myös tuotoksena syntyneen oppaan nimeksi.

4.7 Muokkaus palautteen pohjalta

Saatuani oppaan ja videot valmiiksi, pyysin muutamaa huilistia kokeilemaan oppaan käytettävyyttä ja kirjoittamiani ohjeita. Halusin selvittää, ovatko ohjeet ymmärrettäviä ja yksiselitteisiä. Lisäksi halusin tietää, onko kuvaamistani esimerkkivideoista apua laajennettujen soittotekniikoiden opettelussa.

Saamani suullinen palaute oli erittäin hyödyllistä ja suurimmalta osin positiivista. Palautteen antajat toivoivat shakuhachi-tekniikan ohjeisiin tarkennuksia, sillä sen avulla äänen tuottaminen oli selkeästi

haastavinta. Päätin lisätä oppaaseen kyseisen tekniikan ohjeisiin hieman enemmän vinkkejä, joiden avulla äänen syttymistä voisi lähteä kokeilemaan, jos soittaminen ei heti onnistu. Muilta osin saamani palaute kohdistui yksityiskohtiin useiden tekniikoiden ohjeistuksissa. Palautteesta oli kuitenkin paljon apua viimeistelyvaiheessa, kun muokkasin sen avulla oppaan tekstit lopulliseen muotoonsa.

5 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessi on ollut kokonaisuudessaan hyvin antoisa. Koen kehittyneeni merkittävästi niin taiteilijana kuin pedagoginakin. Ymmärrykseni uudenlaisia musiikkityylejä kohtaan on kasvanut ja olenkin yllättynyt lukemattomia kertoja laajennettujen soittotekniikoiden parissa työskentelyn tuomasta motivaation ja ilon määrästä. Laajennettujen soittotekniikoiden oppiminen on muokannut yllättäen omaa käsitystäni itsestäni muusikkona sekä lisännyt itsevarmuutta ja ilmaisuvoimaa taitelijana. Olen ollut itsekin vaikuttunut siitä, kuinka paljon erilaisia ääniä ja sävyjä huilulla on mahdollista tuottaa. Olen pystynyt esittämään soittimeni kautta ihan uusia tunnelmia, mielikuvia ja maailmoita, joihin perinteinen soittotekniikka ei taivu.

Uskon pedagogisen kehittämistyön tuoneen itselleni varmuutta ja konkreettisia työtapoja laajennettujen soittotekniikoiden opettamiseen tulevaisuudessa. Opinnäytetyön tietoperustaa rakentaessa soittotekniikat selkiytyivät, kun kirjoitin niistä perusteelliset kuvaukset. Opetusmateriaalin tuottaminen edellytti tiedon keräämisen lisäksi olennaisen tiedon löytämistä ja sen tiivistämistä. Kaikki kerätty tieto ja kokemus oli vielä sanallistettava ymmärrettävään ja selkeään muotoon, sillä halusin oppaasta olevan mahdollisimman paljon hyötyä myös muille käyttäjille. Toivon, että opetusmateriaalin tavoitteet laajennettujen soittotekniikoiden sisällyttämisestä huilunsoiton opetukseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa toteutuvat tulevaisuudessa myös käytännön tasolla.

On ollut hyvin mielenkiintoista ja kehittävää tarkastella tuottamaani tekstiä ulkopuolisen silmin, sillä omien ajatusten ja valintojen tarpeeksi perusteellinen avaaminen unohtuu helposti. Asiatyylistä tekstiä kirjoittaessa vuorovaikutus opinnäytetyön ohjaajan kanssa on ollut tärkeää ja koenkin, että olen kehittynyt myös kirjoittajana tämän prosessin aikana. Mieluisimpia hetkiä pedagogisen kehittämistyön prosessissa ovat olleet ne, kun olen huomannut oppineeni jotain uutta. Olen kokenut onnistumisen hetkiä ratkaistessani eteen ilmestyneitä pieniä haasteita sekä suunnitellessani opinnäytetyön toteutusta ja rakennetta. Oma soitonharjoittelu tuntui erityisen mielekkäältä ja oppaan visuaalinen suunnittelu toi iloa ja vaihtelua kirjallisen työn tekemiseen. Oli hienoa huomata prosessin aikana, kun ajatukset sekä yksittäiset, hajanaiset ideat alkoivat hahmottua ja jäsentyä valmiiksi työksi.

Olen kiitollinen palautteesta, jota sain opetusmateriaalin ensimmäisestä versiosta. Palaute auttoi hahmottamaan oppaasta sellaiset kohdat, joista jokin soittamisen kannalta olennainen yksityiskohta puuttui. Oppaan ohjeita ja käytettävyyttä testanneet huilistit olivat ammattiopiskelijoita, joten he ottivat nopeasti eri tekniikoita haltuun materiaalin avulla. Heidänkin täytyi kuitenkin kokeilla haastavimpia tekniikoita useita kertoja, ja tämän vuoksi halusinkin lisätä oppaan esipuheeseen muistutuksen harjoittelun merkityksestä uusien asioiden oppimisessa. Laajempi testiryhmä olisi varmasti tuottanut luotettavamman tuloksen siitä, kuinka ymmärrettäviä kirjoittamani ohjeet ja kuvaamani videot todellisuudessa ovat. Opinnäytetyöprosessin aikana tähän ei kuitenkaan ollut tarpeeksi aikaa.

Olen tyytyväinen sekä opetusmateriaaliini että koko opinnäytetyöprosessiin. Uskon materiaalin jäävän tulevaisuudessa käyttööni opetustyössä, sillä sen on tällaisenaan hyvin käyttökelpoinen. Myöhemmin mahdollisessa jatkokehitystyössä voin kuitenkin kehittää oppaan sisältöä ja laajentaa sitä, sillä opinnäytetyössä julkaistun oppaan lisäksi käyttööni jää myös sen muokattava luonnos. Lisäksi

minulla on mahdollisuus nauhoittaa YouTube-kanavalle lisää videoita myös uusista tekniikoista olemassa olevien tapaa. Oman opetuskäytön lisäksi toivon, että mahdollisimman moni muukin huilisti löytäisi materiaalin ja hyötyisi siitä opetellessaan tekniikoita.

LÄHTEET

Arkoudis, Eftihia Victoria 2019. Contemporary Music Notation for the Flute: A Unified Guide to Notational Symbols for Composers and Performers. Väitöskirja. Morgantown, West Virginia. West Virginia University. https://doi.org/10.33915/etd.3860. Viitattu 8.3.2023.

ARTIS MUSIC 2013, Denis Bouriakov - Note Bending for flutists - Part 1. Video. YouTube-videopalvelu, julkaistu 18.10.2013. https://www.youtube.com/watch?v=5u3VYim6OcY. Viitattu 12.5.2023.

Bauckholt, Carola 1995. Treibstoff for Ensemble. Freiburg: Thurmchen Verlag.

Brame, Jason 2020, Flute extended techniques. Notestem blogi 31.8.2020. https://www.notestem.com/blog/flute-extended-techniques/. Viitattu 9.4.2023.

Delisle, Julie 2016. Mapping the sound world of the flute: towards a new classification of standard and extended techniques. Julkaisussa The 9th International Conference of Students of Systematic Musicology (SysMus16), Jyväskylän yliopisto, June 8–10 2016: programme, abstracts & proceedings. Department of Music, University of Jyväskylä & Finnish Centre for Interdisciplinary Music Research. http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201608313923. Viitatttu 9.3.2023.

Del Palazzo, Alexis 2009. Teaching with Extended Flute Techniques. Julkaisussa Flute Talk 03/2009, 17–20. https://bnwresourcefiles.weebly.com/uploads/1/6/5/7/16577248/3._teaching_with_extended_flute_technique.pdf_.pdf. Viitattu 7.3.2023.

Dick, Robert 1989. The Other Flute – A Performance Manual of Contemporary Techniques. Multiple Breath Music Company.

Dutilleux, Henri julkaisuaika tuntematon. Sonatiini huilulle ja pianolle. Pariisi: Alphonse Leduc Éditions Musicales.

FluteXpansions julkaisuajankohta tuntematon. Extended techniques videos. Verkkojulkaisu. https://www.flutexpansions.com/videos. Viitattu 10.4.2023.

Heiss, John 1972. The flute: New sounds. Teoksessa Perspectives of New Music, Vol. 10, No. 2 (Spring - Summer, 1972). Perspectives of New Music, 153–158. http://jeremywoodwindsresourcefile.weebly.com/uploads/2/3/8/2/23826031/the_flute_new_sounds.pdf. Viitattu 20.4.2023.

Mäkilä, Marja-Leena & Talvitie, Heli 2015. Vivo huilu. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

de Pijper, Rogier 2016. Flute Colors – Extended techniques for flute. Timbre Publications.

Pitkänen, Ainokaisa 2016. Huilun taikaa 2.

Rees, Carla 2013. Percussive Effects and Articulation, Extended Articulations. Verkkojulkaisu The Kingma System Alto Flute: A Practical Guide for Composers and Performers. http://www.alto-flute.co.uk/05-percussive-effects-and-articulation/extended-articulations.html. Viitattu 10.3.2023.

Rehnström, Katri 2021. Huiluvelhon käsikirja – Kootut harjoitukset. Helsinki: BoD – Books on Demand.

Seed, Roderick & Bennett, William 2018. Mastering the Flute with William Bennett. Bloomington, Indiana: Indiana University Press.

Sigurbrjörnsson, Thorkell 1976. Kalaïs. Universal Edition.

Streitova, Monika 2021. Selected flute percussive techniques and their impact on Sound Emission and Articulation. Teoksessa Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series VIII: Performing

Arts - Vol. 14 (63) No. 2 (2021), 125–134. https://doi.org/10.31926/but.pa.2021.14.63.2.13. Viitattu 10.4.2023.

Takemitsu, Tôru 1997. Voice for solo flute. Paris: Éditions Salabert.

Tjøgersen, Kristine 2018. Seafloor Dawn Chorus for Ensemble Recherche. NB Noter.

LIITE 1: PDF-MUOTOINEN OPAS

https://drive.google.com/file/d/1G9x933ER8uVPl4J4fV8L0SEt5eiBZfJu/view?usp=share_link

LIITE 2: OPAS

ESIPUHE

Tämä opas on tarkoitettu huilun laajennettuihin soittotekniikoihin tutustumisen tueksi. Erilaisia tekniikoita on paljon enemmän kuin tähän oppaaseen on mahtunut. Vaikka pääsetkin näillä alkuun, voit keksiä itse lisää! Opas toimii parhaiten pdf-muodossa, jolloin voit hyödyntää nauhoittamiani esimerkkivideoita klikkaamalla alleviivattuja otsikoita. Linkki ohjaa sinut YouTube-videoon, jossa näytetään, miten kyseinen tekniikka soitetaan ja miltä se kuulostaa. Voit käyttää opasta halutessasi myös paperisena versiona tulostamalla sivut ja kokoamalle ne kansioon tai vaikka tauluiksi seinälle. Opas on syntynyt musiikkipedagogin tutkinto-ohjelman opinnäytetyönä Savonia-ammattikorkeakoulussa 2023.

Muista, että uusien asioiden opettelu voi vaatia harjoittelua. Iloa ja löytämisen riemua soittohetkiin!

Kuopiossa 05/2023
Kaisa Kivioja

KEY CLICKS

Napsuta sormilla huilun läppiä alas ilman, että puhallat huiluun. Napsahtava ääni syntyy sekä läpän noustessa, että laskiessa.

Voit napsuttaa useita läppiä yhtä aikaa tai vain yhtä kerrallaan. Jos napsautat vain yhden läpän alas, soiva ääni määräytyy sen perusteella, mitkä läpät ovat alhaalla äänen syttymishetkellä. Yhtä läppää kerrallaan napsauttamalla esimerkiksi melodian soittaminen on mahdollista.

Kokeile yhdistää key clicks-tekniikka perinteiseen puhallukseen, tongue ramiin (s.4) tai pizzicatoon (s.5).

TONGUE RAM

Tongue stop

Sulje huulilla suukappaleen puhallusaukko kokonaan niin, että ilmaa pääsee vain sisälle huiluun. Puhalla sitten voimakkaasti huiluun sisään ja siirrä kieli nopeasti huulten väliin tai puhallusaukon yläreunaan niin, että ilmavirta katkeaa kokonaan.

Paukahtava äänen saa syttymään helpommin, jos kierrät huilua vähän itseesi päin ja pienennät samalla puhallusaukkoa hieman siirtämällä alahuulta puhallusaukon alareunan päälle.

Voit soittaa tongue ramin myös siirtämällä kielen nopeasti kitalakeen, kuin sanoisit hyvin terävästi "hyd". Kokeile soittaa tongue ram myös sisäänhengitysilmalla.

PIZZICATO

Huuli- tai kielipizzicato, tongue slap

Voit soittaa pizzicatoja joko huuli- tai kielipizzicatona. Soita huulipizzicato asettamalla huilu soittoasentoon ja poksauta suussa oleva ilma nopeasti ulos käyttämällä "pa"-tavua. Huulet eivät muodosta perinteistä ansatsia, vaan ne jäävät auki äänen syttymisen jälkeen ja ilma liikkuu huilun yli. Pizzicatoissa huilun perinteinen ääni ei syty, vaikka ääni kaikuukin huilussa.

Kielipizzicato soitetaan lähes samalla tavalla, mutta siinä suussa oleva ilma päästetään ulos kielen avulla ja huulet ovat auki koko äänenmuodostuksen ajan. Kielen liike on terävä "da".

Voit soittaa pizzicatoja käyttämällä vain suussa olevan ilmaa, jolloin kurkku on äänen syttymishetkellä suljettuna. Kun kurkku pidetään suljettuna, muodostuva ääni on kuiva. Toinen tapa on soittaa pizzicato sulkematta kurkkua, jolloin ilmaa liikkuu keuhkoista suuhun soittamisen aikana. Silloin muodostuva ääni on ilmavampi.

GLISSANDOT

note/pitch bending

Voit soittaa erittäin lyhyitä glissandoja peittämällä ja avaamalla puhallusaukkoa rennoilla huulilla, sekä muuttamalla puhalluksen suuntaa ja suuontelon tilavuutta. Joskus on tarpeen myös kiertää huilua ulos tai sisään päin. Mitä pienemmäksi puhallusaukon saat ja mitä alemmaksi suuntaat puhalluksen, sitä matalampi ääni syntyy ja päinvastoin. Tätä kutsutaan note/pitch bendingiksi.

Avoläppäisellä huilulla voit soittaa glissandon ylöspäin liu'uttamalla sormia pikkuhiljaa pois avoläppien reikien päältä ennen läppien hidasta avaamista. Sama onnistuu päinvastaisessa järjestyksessä alaspäisissä glissandoissa. Saadaksesi tasaisemman glissandon, voit alkaa liu'uttamaan seuraavaa sormea pois reiän päältä jo ennen kuin avaat edellistä läppää.

Joissain tapauksissa nopeat ja pitkät nuotteihin merkityt glissandot on helpointa soittaa kromaattisena asteikkona.

FLUTTER

tärinäkieli,
frullato,
flatterzunge

Puhalla perinteisen soittotekniikan mukaisesti ja lisää puhallukseen r-kirjain. Pidä huolta aktiivisesta ilmavirrasta ja siitä, että ansatsi on samanlainen kuin perinteisessä soittotekniikassa. Voit kokeilla myös kuiskata huiluun "hurrr..." saadaksesi äänen syttymään helpommin.

Flutterin voi soittaa myös käyttämällä kielen takaosaa, jolloin kielen on oltava tosi rentona. Silloin tärinä syntyy lähellä kurkkua. (kurkku-r)

Flutterilla voi soittaa kaikkia huilun säveliä kaikissa rekistereissä.

WHISTLE TONE

whisper tone,
vihellysääni

Muodosta huulilla pyöreä puhallusaukko ja puhalla hyvin kevyesti matalalla paineella. Huulten asento on lähellä perinteisen äänenmuodostuksen ansatsia ja muistuttaa hieman vihellysasentoa. Voit soittaa whistle toneja käyttämällä ensimmäisen ja kolmannen oktaavin sormiotteita.

Kokeile soittaa yhdellä ensimmäisen oktaavin sormiotteella yläsävelsarjan eri säveliä whistle tone -tekniikalla muuttamalla hyvin vähän puhalluksen painetta ja suuntaa. Jos tahdot soittaa nopeasti satunnaisia yläsävelsarjan säveliä, tähän voi riittää jo pelkkä kielen liikuttelu suussa soittamisen aikana.

MULTIFONIT

Multifoneille on perinteisten sormiotteiden lisäksi myös poikkeavia sormiotteita ja yleensä haluttu ote on kirjoitettu tarkemmin nuotteihin. Voit aluksi kokeilla helppoa multifonia perinteisellä d3-sormiotteella.

Puhallustekniikka ja ansatsi ovat multifoneja soitettaessa perinteisen tekniikan mukaisia. Muuta ilmavirran suuntaa ja painetta niin, että saat soimaan eri säveliä samalla otteella. Kohdista sitten ilmavirta niin, että kyseiset sävelet soivat samanaikaisesti. Tämä saattaa vaatia ansatsissa hieman isompaa puhallusaukkoa perinteiseen soittotekniikkaan verrattuna.

LAULUÄÄNEN KÄYTTÖ

Voit kokeilla aluksi tätä tekniikkaa ilman huilua. Puhalla niin, että huulet ovat soittoasennossa ja lisää mukaan lauluääni jollain vokaalilla muuttamatta ansatsia. Sama periaate toimii huilun kanssa saaden aikaan värisevän yhteissoinnin. Voit muuttaa lauluäänen korkeutta yhdessä huiluäänen kanssa, tai laulaa ja soittaa täysin eri korkeuksilta.

Jos lauluääni ja huiluääni eivät soi yhtä aikaa, tarkista, että ilmavirran nopeus on riittävä, eikä kurkussa ole kireyttä. Varmista myös, että huulet ovat varmasti soittoasennossa, jotta ilma ohjautuu tarpeeksi ohuena virtana huiluun.

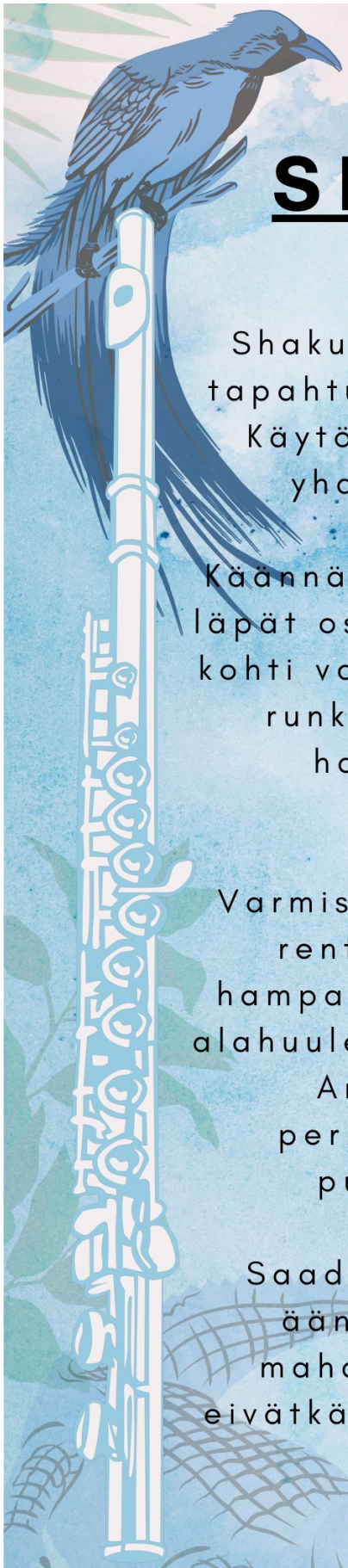

SHAKUHACHI

Shakuhachi-tekniikalla soittaminen tapahtuu ilman huilun suukappaletta. Käytössäsi ovat siis vain toisiinsa yhdistetyt runko ja jalkaosa.

Käännä huilu pystyasentoon niin, että läpät osoittavat eteenpäin ja jalkaosa kohti varpaita. Puhallusaukkona toimii runko-osan pääty. Voit aloittaa harjoittelun esimerkiksi g1-sormiotteella.

Varmista, että huulet ja posket ovat rentoina. Päästä hieman ilmaa hampaiden ja huulten väliin ja peitä alahuulella yli puolet puhallusaukosta. Ansatsi ei eroa paljonkaan perinteisestä. Puhalla suoraan puhallusaukon etureunaan.

Saadaksesi ilmavan ja resonoivan äänen, varmista, että huilu on mahdollisimman pystyasennossa, eivätkä läpät lähde kääntymään kohti kattoa.

Jos äänen muodostaminen shakuhachi-tekniikalla tuottaa haasteita, voit kokeilla peittää aluksi koko puhallusaukon alahuulellasi ja lähteä sitten liu'uttamaan hyvin hitaasti huilua pystyasennossa eteenpäin koko ajan puhaltaen. Näin löydät kohdan, jossa ääni syttyy ja voit pysäyttää huilun siihen. Esimerkki tähän on otsikon kautta löytyvässä videossa mustavalkoisena katkelmana.

Shakuhachi-tekniikalla soitettaessa käytetään perinteisiä sormiotteita, mutta äänet soivat perinteiseen soittotekniikkaan verrattuna eri korkeuksilta ja eri suhteissa toisiinsa.

KOKEILE SUUKAPPALEELLA

Suukappaleella voit soittaa erikorkuisia säveliä oikeaa kättäsi apuna käyttäen. Sulkemalla suukappaleen päädyn oikealla kädellä saat matalamman äänen, kun taas putken ollessa avoinna ääni on korkeampi.

Tämän lisäksi voit muuttaa äänen korkeutta työntämällä oikean kätesi sormen suukappaleen päädystä sisään. Äänen korkeus laskee sitä enemmän, mitä pidemmälle putken sisään työnnät sormesi.

Tällä tekniikalla voit soittaa eri säveliä pysäyttämällä sormen eri kohtiin putken sisällä tai liu'uttamalla sormea puhalluksen aikana, jolloin muodostuu glissando. Note bending toimii suukappaleella samalla tavoin, kun koko huilulla soitettuna.

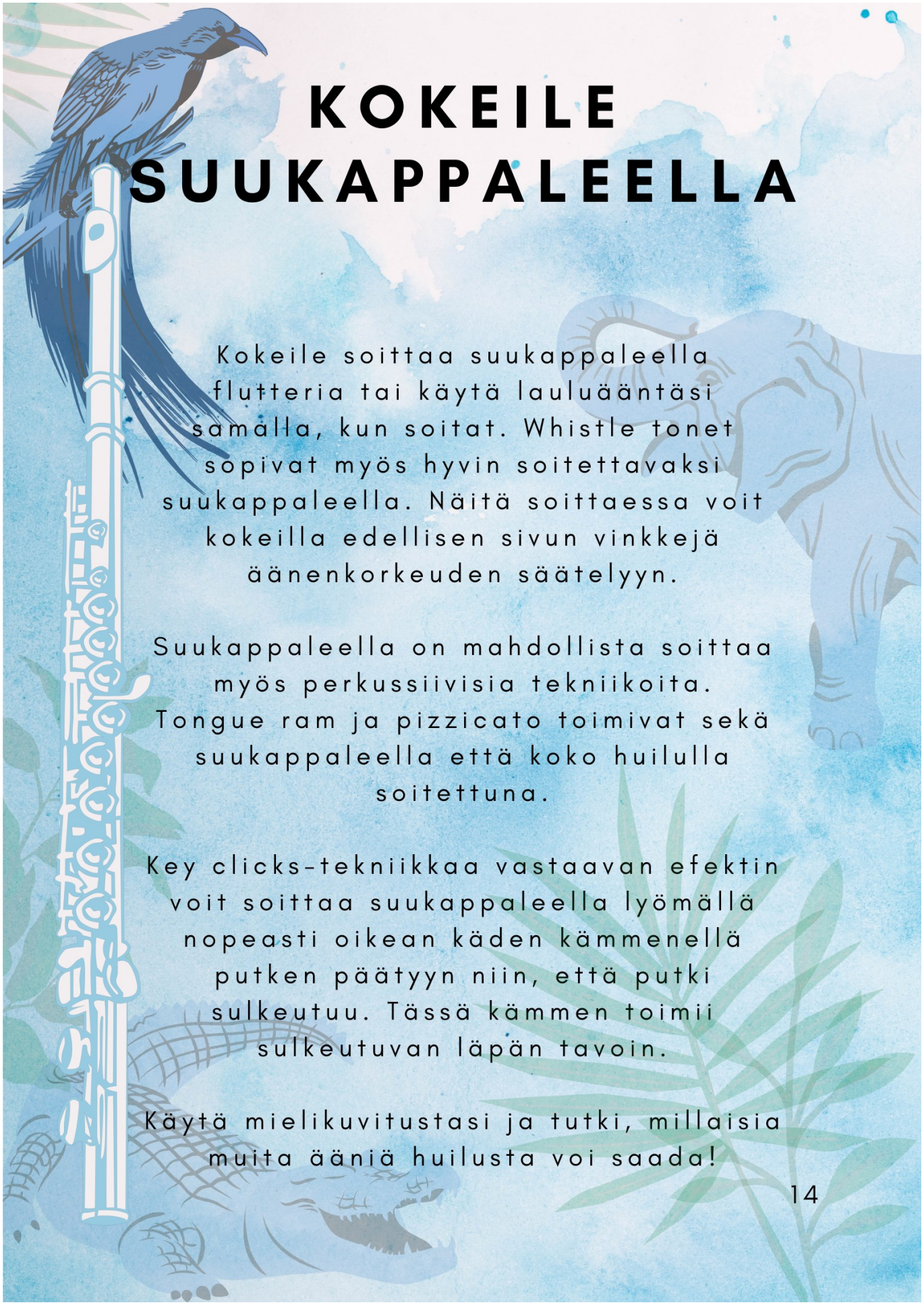

KOKEILE SUUKAPPALEELLA

Kokeile soittaa suukappaleella flutteria tai käytä lauluääntäsi samalla, kun soitat. Whistle tonet sopivat myös hyvin soitettavaksi suukappaleella. Näitä soittaessa voit kokeilla edellisen sivun vinkkejä äänenkorkeuden säätelyyn.

Suukappaleella on mahdollista soittaa myös perkussiivisia tekniikoita. Tongue ram ja pizzicato toimivat sekä suukappaleella että koko huilulla soitettuna.

Key clicks-tekniikkaa vastaavan efektin voit soittaa suukappaleella lyömällä nopeasti oikean käden kämmenellä putken päätyyn niin, että putki sulkeutuu. Tässä kämmen toimii sulkeutuvan läpän tavoin.

Käytä mielikuvitustasi ja tutki, millaisia muita ääniä huilusta voi saada!

LIITE 3: LINKIT YOUTUBE-VIDEOIHIN

Key clicks: https://youtu.be/r5oGHVxHgp4

Tongue ram: https://youtu.be/gBaeeLqsF-I

Pizzicato: https://youtu.be/Lx7w59N9AEg

Glissando: https://youtu.be/hrareoM6h6A

Flutter: https://youtu.be/_i06uFhVIjk

Whistle tone: https://youtu.be/Oo9wxmGvaG8

Multifonit: https://youtu.be/GmIUS1-AVRk

Lauluäänen käyttö: https://youtu.be/hxUbgpl_AHI

Shakuhachi: https://youtu.be/1TQ5hq_ExEs

Kokeile suukappaleella: https://youtu.be/rRHhC18iGyA